

Stuifzand van toen tot nu

DORPSSMEDIJ
STUIFZANDT

Mart Linde

3G1

Hoofdvraag:

Hoe is Stuifzand geworden tot wat het nu is?

Deelvragen:

1. Inleiding
2. Hoe ontstond Stuifzand?
3. Waar komt de bevolking van Stuifzand vandaan?
4. Wat zijn bijzondere monumenten in Stuifzand?
5. Wat was kamp Kremboong?
6. Hoe christelijk waren/zijn ze in Stuifzand?
7. Hoe is het leven nu in Stuifzand?
8. Slot
9. Bronvermelding

1. Inleiding

Ik heb het dorp Stuifzand gekozen, omdat mijn over overgrootouders (Linde) er hebben gewoond in "het kleinste huisje van Drenthe" en omdat mijn opa (Guichelaar) en zijn familie uit Stuifzand komen. Je hoort niet vaak iets over Stuifzand, maar er zijn wel veel interessante dingen om over te praten en om te zien.

2. Hoe ontstond Stuifzand?

In vroegere tijden liep er vanuit Pesse naar de Markegronden een weg tot aan het Oude Diep. Deze weg stopte bij de stuifzanden van Kalenberg en Fluitenberg. Achter het Oude Diep lag een groot stuk wildernis wat van Pesse was. Op dat stuk grond

gingen zich inwoners uit Pesse vestigen die niet teveel met het dorp te maken wilden hebben. Ook lieten de boeren uit Pesse hun schapen daar al eeuwenlang grazen. Na een tijdje vestigden zich ook boeren en om hier van alles te verbouwen. De twee oudste boerderijen in dit gebied waren "Stuifzand", waarnaar dit gebied later is vernoemd, en "Zwartschaap". Deze twee boerderijen zijn al in de 17e eeuw gesticht. Er kwamen bij deze boerderijen huisjes te staan van andere mensen en zo stonden er in 1860 al 18 huisjes bij de boerderij Zwartschaap.

Maar ook bij andere boerderijen inde buurt ontstonden huisjes en zo ontstonden er buurten. Zo waren er rond 1860 drie buurten in dit gebied. Eén van die buurten heette Siberië, dit werd zo genoemd vanwege de barre omstandigheden daar. Er woonden daar allemaal arme mensen in plaggenhutten.

In die plaggenhutten mocht je daar gratis wonen, maar dan moest je die wel in 1 dag kunnen neerzetten. Het land wat je afgebakend had in die nacht was dan van jou. Ook moest de volgende dag de schoorsteen roken. Het worden ook wel vervenershuisjes genoemd, het is hier een veengebied. Hier werd turf gestoken.

Pas in de 2^e helft van de 19^e eeuw kwam er meer belangstelling vanuit Ruinen. In 1920 kwam er een verharde weg die Stuifzand met Pesse en Hoogeveen verbond. Tegenwoordig is Stuifzand meer op Hoogeveen gericht dan op Ruinen. Dit komt door de opkomende industrie in Hoogeveen na de 2^e Wereldoorlog. Veel van de inwoners van Stuifzand gingen toen in Hoogeveen werken. Op 1 januari 1998 is Stuifzand officieel bij de gemeente Hoogeveen gevoegd.

3. Waar komt de bevolking van Stuifzand vandaan?

De eerste inwoners van Stuifzand waren mensen die het land wat afstruinden en af en toe ergens bleven wonen. Ook kwamen er veel mensen uit de dorpjes in de buurt in Stuifzand. Zo was er in 1815 een inwoners aantal van 1343. Er waren 221 huizen en 33 grote boerderijen. Er waren ook nog 42 kleine boeren en 166 keuterboeren. Men weet alleen niet wat ze bedoelden grote en kleine boeren. In 1895 waren er 3405 inwoners en in 1952 inmiddels 5657. Dit lijkt misschien redelijk veel, alleen deze mensen woonden op een heel groot gebied, dus uiteindelijk was het nog steeds dunbevolkt. Nog steeds woonden de meeste mensen in de dorpen zoals Ruinen en Hoogeveen. De huidige bevolking van Stuifzand is een mix van echte "Stoefzaanders" en mensen die hier later kwamen wonen.

4. Wat zijn de bijzondere monumenten in Stuifzand?

Er zijn in Stuifzand 2 monumenten, dit zijn het oorlogsmonument en het kleinste huisje van Drenthe. Ook heel bekend is het huis met de Sleutel, hierachter ligt de begraafplaats.

Oorlogsmonument:

Op zaterdag 5 augustus 1944 vond er een ramp plaats bij het spoor aan de Wijsterseweg. Er waren Amerikaanse gevechtsvliegtuigen die vanuit de lucht de goederentreinen van de Duitsers wilden beschieten. Op die dag, rond 13.00 uur, stond hier een trein stil, omdat er vliegtuigen overvlogen. Na een tijdje waren de vliegtuigen weg en reed de trein weer verder. Maar de Amerikaanse vliegtuigen dachten dat de trein op hen aan het schieten was en kwamen terug en schoten de hele trein en alles wat erin zat kapot. Het was echter niet de trein waaruit geschoten werd. Waarschijnlijk werden ze beschoten vanuit een legerkamp daar in de buurt. Zelfs nu kun je aan de Wijsterseweg de kogelgaten nog in de bomen zien zitten. Er waren 43 doden en heel veel gewonden.

Kleinste huisje:

Het kleinste huisje van Drenthe staat ook in Stuifzand en wel aan de Secteweg. Het is gestart als plaggenhut en is later met stenen opgebouwd. Het huisje is een aantal jaren geleden nageemaakt door Het Drentse Landschap, zoveel mogelijk zoals het vroeger was. Het staat niet meer op dezelfde plek, dit is ongeveer 300 meter verderop geweest. Voor de bouw hebben ze gedeeltelijk de stenen gebruikt van het oorspronkelijke verveners huisje. Je kunt het nu huren als zomerhuisje.

De bewoonster van het huisje was Grietje Linde Kloezen oftewel "Olde Grietie". Ze heeft het huisje tot 1984 bewoond en is uiteindelijk net geen 100 jaar geworden en gestorven in Weidestijn in Hoogeveen. Ze heeft in het huisje haar vijf kinderen opgevoed (2 zijn vroegtijdig overleden) samen met haar man Kornelis Linde. Deze overleed in 1961 en ligt begraven in Stuifzand, net als Grietje en kinderen van haar, o.a. mijn overgrootvader Dirk Linde, deze heb ik zelf niet gekend. Het huisje was heel primitief, het had bijvoorbeeld geen douche en kreeg pas later een gas- en telefoonaansluiting, maar gas durfde ze niet te gebruiken. Met de komst van de telefoon kon ze ook bellen met een van haar kinderen, Lena, die vertrokken was naar Canada. Zij is, samen met haar zoon Dirk, daar 1 keer naar toe geweest, voor het eerst vliegen op 88 jarige leeftijd, kun je het je voorstellen?

Toen ze ouder werd was er een traditie 1 keer per jaar: ze vierde haar verjaardag in het dorpshuis en het hele dorp kon dan komen. Ze genoot daar heel erg van. Grietje Linde was de overgrootmoeder (opoe) van mijn vader en zou dus mijn over overgrootmoeder zijn geweest.

Mijn vader ging er in zijn jonge jaren graag naar toe op de fiets en hielp haar dan met van alles en nog wat, hout hakken, kolen halen of een boodschap in het dorp.

Olde Grietje met mijn vader.

Mijn opa heet ook Kornelis en mijn vader Frank Kornelis, hier samen bij het oude huisje. De houten achterkant is er pas jaren later achter gezet, er was geen ruimte meer aan de voorkant, hier zaten 3 bedsteden verstoppt onder het schuine dak.

Er werd gekookt op een grote kolenkachel, dit was ook de enige verwarming hier. Als deze bijna uit was werd het in de

winter soms erg koud binnen, Grietje sliep dan gewoon met 3 of 4 truien aan. Een wc was er ook niet, een gat in een plank met een emmer er onder, dit werd weer gebruikt op het moestuintje, lekker, he? Achter was er later ook kookgelegenheid op ouderwetse (groene) petroleum stellen. Het kolenhok stond er achter.

5. Wat is kamp Kremboong?

Kamp Kremboong was een was een kamp voor joodse dwangarbeiders. Er was plaats voor ongeveer 240 arbeiders. In het begin, toen de arbeiders er nog maar net waren, vvoor het nog en was de grond keihard dus konden de mensen daar niets doen. Er werden brieven geschreven en er werden clubjes opgericht. De arbeiders sliepen in houten barakken waar er 8 in konden en hadden slechts een kleine woonkamer. Ze moesten zwaar werk doen. Gelukkig kregen ze wel redelijk goed te eten, doordat het kamp eten kreeg van de omliggende boeren. In 1942 liep het kamp helemaal vol, doordat er veel mensen uit andere kampen werden overgeplaatst. Hierdoor verslechterde ook de voedselsituatie. Waarschijnlijk is kamp Kremboong kort daarna opgeheven en moesten alle mensen die er zaten naar kamp Westerbork.

6. Hoe Christelijk waren/zijn ze in Stuifzand?

In de jaren '30 wilden ze ook graag in Stuifzand zelf naar de kerk, maar de dichtstbijzijnde kerk was in Hoogeveen en dat was eigenlijk net te ver. Er werd dus in Stuifzand bekeken of ze een eigen kerkje konden krijgen. In 1936 werd er aan de kerkenraad in Hoogeveen gevraagd of dit mogelijk was. Dat was mogelijk en de bouw van de kerk ging in een razend tempo. In de tweede helft van 1937 hadden ze al een eigen kerk. Die staat aan de Pesserstraatweg. Ook de hervormden in Stuifzand wilden hun eigen kerkje en hebben in de loop der jaren een klein houten kerkje gekregen. Ze noemden dit Bethel, wat het "huis van god" betekent. Er werden op de zondagen diensten in gehouden en door de week kwamen er allerlei verenigingen samen voor vergaderingen. Het kerkje werd gebouwd in 1933 door timmerman Knol uit Fluitenberg. Na de aanleg van een verharde weg werd het kerkje verplaatst. Tijdens de jaarwisseling van 1987 sloegen een paar vandalen de ruiten in en gooiden alles wat in de kerk stond op een hoop, waarbij het orgel onherstelbaar was beschadigd. Maar de mensen steunden het kerkje en bouwden alles weer op, er kwam ook een nieuw orgel. En zo bestaat het kerkje nu nog steeds.

7. Hoe is het leven nu in Stuifzand?

Er wonen nu 305 mensen in 120 huishoudens. Het is dus een redelijk klein dorp. Het is wel een heel gezellig dorp met veel activiteiten, zoals een spooktocht met Halloween, een bingo voor de ouderen en natuurlijk een dorpsfeest. Ook zijn er veel bedrijfjes in Stuifzand, zoals het bouwbedrijf van de familie Brand, Camping het Hamshoff-Oord en Camping de Zandgaten, een kaasbedrijf, een zorgboerderij en een atelier. Stuifzand heeft een eigen dorpsblad en heel veel verenigingen. Ook is Stuifzand Hart veilig, want net zo als in veel steden, hangen er defibrillatoren en zijn er genoeg hulpverleners. Er is ook een basisschool in Stuifzand. Het is dus leuk en gezellig leven in Stuifzand.

8. Slot

Stuifzand is geworden tot wat het nu is, doordat een aantal mensen graag in deze regio wilden wonen en die hebben het samen opgebouwd. Hierbij hebben ze tegenslagen gehad, maar ook veel leuke dingen gedaan. Ook hebben ze gebouwd wat ze graag wilden en dit nooit weer afgebroken, zoals de kerk. Ik denk dat Stuifzand zo is geworden doordat de mensen die daar wonen hun eigen dorp lief hebben en daar veel voor over hebben.

9. Bronvermelding

Mijn bronnen zijn:

Mijn vader en opa's

<http://www.stadindex.nl/stuifzand>

<http://www.stuifzand.net/>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Stuifzand_%28dorp%29